

Abonnement pour un an
350 piastres
Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse :
"Idjtihad," Constantinople

Téléph. St. 865
XXII ème ANNÉE
1927, 1 Aout No 233

الاجتهاد

IDJTIHAD

علمی، ادبی، اقتصادی، صحیحی مجموعہ

آبونان : سنہ لکھی [۲۴ نسخہ]
تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳۹ ، اعلا کاغذلیسی ہ لیرادر۔
ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتهاد ٹوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی ایکسچی سنہ

نومرو ۲۳۳-۱ اگستوس ۱۹۲۷

اجتماعی ترقی

انکلتزہ دہ سیاسی حریت

محرری : Prof. E. Boutmy

حکومت دن حریت مدنیہ رعایت ایتک تمہدنی قوبارماق کافی دکلدن . مهم جہت اجراسی ، بر انقلابدن داها منتظم ، داها ملام و وجود اجتماعی ایچون داها آز طاقتشکن واسطہ لرلہ بوتعمہدی تحت ضمانہ آلاقدر . سیاسی حریت لک موضوعی ایستہ بودر . اولاً عقد شرکت و عقد اجتماع حقن ، حریت مطبوعات ، ثانیاً غایت واسع بر سر برستی انتخاب اوزہ رینہ مؤسس بر مجلس ملی ایلہ ملی تمیل Représentation nationale ی حریت مدنیہ اولاراق تسمیہ ایده رم . اجتماع لرلہ اسباب شکایت میدانہ چبقار و معشری بر سنجیہ اکتساب ایدر . مطبوعات ایلہ . خطیبک سسی ، حکیمک فکر ابکمی ملکک سرحد لرینہ قادار نفوذ ایدر و متوافق ارادت لک معاین قنات لرخی ہر طرفہ اکر ، عقد شرکت سایہ سنندہ بو ارادت لرطوبلانیر ، حسابلانیر ، قولنری حقیقتدہ تام و صحیح بر صورتدہ حس ایتہدہ دسترس اولورلر .

مثال لر [یعنی مبعوث لر] سچمک و کوندرمک اصولی بو ارادت لرلہ ساحۂ اقتدارہ کیرمک و حکومت اوزہ رینہ اجرای تأثیر ایتک قاپسینی آچار .

بو صوک حریت ایلہ دیکر لرلہ آرہ سنندہ قید و ارانہ اولونمایہ شایان بر جوق مهم فرق لر وارددر . بورادہ ہیچ توقف ایده جک دکم . موضوعہ تعلق ایدن ایکی مطالعہ سردیلہ اکتفا ایده جکم ؛ بیرنجیسی شودر ، کہ عقد شرکت و اجتماع حق لرلہ ایلہ حریت مطبوعات .. انکلتزہ دہ سیاسی حریت لرکی دکل دائماً مدنی حریت لر اولاراق نظر اعتبارہ آیتمش در . بحق و بو حریت حق رای Droit de suffrage ایلہ ، موضوعی ای بیر حکومت سیستمی تأسیس ایتک اولان مشکل ، اصطلاحانہ مستغرق و بعضی خصوصدہ کمان آلود contingent مسئلہ Problème به اصلا ادخال ایدیلہ مش در . بونلر ، ہیچ بیر زمان مشروطیتک امتیازات خصوصہ سسی مرتبہ خطرناکنہ اصعاد اولونما مشدر .

بونلر سادہ حقوق خصوصیہ Droits privés حالندہ بر اقلہ مشدر . بو حریت لر ، ہر زمان حریت شخصیتک اساسی یوستولا Postulat [ہ] سندہ داخل و مذکور حریت لردن بالطبع صادر نتایخ ضروریہ و طبیعیہ اعتبار ایدیلہ مشدر . حق اجتماع .. ایستہ دیکری رہ کیدوب کلک ، ایستہ دیکری یردہ توقف ایتک خصوصندہ ہر کسک حائز اولدینی حق دن نمٹ ایدر . عقد شرکت ایتک حق ، حق عقد Droit de contracter دن صادردر . حریت مطبوعات حریت تفکر و حریت کلامک بیر حال مخصوصیدر . بحق لرلہ نہ احسان ، نہ دہ تعین ایتہدہ محل یوقدر . بحق لر ویریلشدرلر . قانوننامہ Statute Books لرینک ، بزم بو بویوک موضوعہ دایرہ دائرہ لایعہ قانونلر مضہ بکزر ہیچ بیریشی یوقدر . انکلیز حقوق بیاننامہ لری Declaratio de Droit نک ہیچ بیر یونلری ذکر ایتن . مسئلہ ذاتاً حل و فصل اولونمش اعتبار اولونور ؛ مسئلہ نک یک بسیط حل تبعہ نک حریتی پرہنسیبندہ داخلدر ، و اک ابتدائی منطق بو پرہنسیب دن بو حل استخراج ایتک ایچین کافی در .

(فرانسه) دہ ایملک و فنانی خصوصارندہ یک زیادہ ذی قدرت اولان مطبوعاتک ، شرکت Association لرک ، اجتماع Réunions لرک ، دائماً مستقلاً نظر اعتبارہ آیتناق ، مثبت Positif تأثیر لرینہ گورہ حکم اولوناق و بیر نظام مخصوص Régime spécial . تابع طوقلاق لازم کلدیکی فکرنندہ بولونلش در . مجرد پرہنسیب لرہ و بالاستدلال ملاحظہ میال طانینان انکلیز قومک بواساسی مسئلہ دہ ، مجرد پرہنسیب لرلہ ، و بالاستدلال محاکمہ لری با کمال اہتمام بر طرف ایتش بر قوم اولماسی غریب دکلیدر ؟

بزم قانون واضع لر مضہ ، اوچ بویوک حریتی [یعنی حریت مطبوعات ، حریت مشارکت ، حریت اجتماعی] قانون اساسی مسئلہ سنہ ربط ایتہدی و بو مسئلہ عمومیہ الہ آلاق یونون ایجابات موجودہ آرہ سنندہ بیر اوزلاشمہ واسطہ سیلہ مسئلہ بی حل ایتہدی اصول اتخاذ ایتلدر . بالعکس عمومی مفاد لرہ و منطق محضہ ، بر معتاد یک آز التفات کوستہ رن ، انکلیز قومی اک [ہ] بر مدعانک اثباتی منتج اولاق اوزرہ خصمہ قبول ایتدیر یان قضیہ .

قانون اساسی « Une constitution unitaire » حریت، عرف نام Moeurs puliques ك حایتندن غیرى بیر حمایه برافاز. — اوچ دورى نظر اعتباره آلاقله اکتفا ائدم : تودور Tudors لروايلك يكي ستوآرت Stuart لر زمانلرنده قراليت قادرمطلق در. باشقا بريرده قراليتى ، عمول غنائم ، ثروت لره مستغرق ، پكمقدس لايخطى ، برنوع معراجده سمارله يوكسلتمش اولاراق اراثه ايتدم . خسارزده مضحمل و محقر اولان ديكر بوتون قواى اجتماعيه آره سنده يالنگز قراليت آياقده صاغلام بولونور . كسلتمش بويوك ميشه لرك دينده اعيان منطارلر Champignons de pairs نك دهاا يكي فيليرلنمه به باشلاديني بير « لوردلر قاره سى » ، حكمدارك احسانلرينه غرق ايدلمش و فقط طويعامش مخلوقلرندن باشقا كيمسه يي احتوا ايتمه ين بير « عوام قاره سى » محاربات داخليه دن بزمش ، دره بلكي نك محوى و روما كايساسى Eglise romaine نك سقولى نتيجه لرى اولاراق جسمانى و روحانى رؤساي معتاده سندن محروم بيرقوم . [بوتون بو خرايت وموت لر آره سنده قراليت معمور و معمر بولونور .] استبداد قرالى نك آرتق كنديسنه ومقاومت ايدن هيچ بيرشى طانياديني ، كنديسنه مقاومت ايدنه جك هيچ بيرشيته راست كله ديكي بير دور باشلار . استبداد قرالى محشم ، پدرغا غاصب بير ادا ومؤدا ايله انكشاف ايدر . روح ناسك ذى قدرت بر انتباهي انكتره يي تخليص ايتديكي صره ده بوتون عدالت ، استبداد ايجنده ناياب اولور . بوتون حریت هلاك اولور ۱۸۰۰ تاريخنه دوغرو ، صحنه دكيشمش بولونور . (عوام قاره سى) ملت ك بر هيئت منمله سى اولماق دن قالير . (عوام قاره سى) قانون ك بخش ايتديكي حقوق و امتياز دن استفاده ايتك امرنده بالذات كنديلريني خلقك مقامنه اقامه ايدن برقاچ بويوك منتخبلر زنكين املاك صاحبلرندن غيرى كيمسه يي تمثيل ايتمز اولور . مجلس على Chambre haute يه [يعنى لوردلر قاره سنده] ده حاكم اولان بو اوليغارشيا Oligarchie قراليت ايله ده مجادليه كيريشدى . قراليت اوچنجي ژه بورژ Georges III ايله بير آرهلقي مظفر اولدى ؛ فقط قراليت نهايت رجعت ايتدى . قراليت ، مفلويت و اسارتى هنوز اعتراف ايتكسيزن ، مغلوب واسير اولمش بولونور . اوزمان لر (مانش) ك اوتنه طرفنده مستعمل تعبير ايله صنف تشريي « La législation de classe » دينلن و يالنگز بير صنفك منافعه موافق اولان طرفكيرانه معامله لر Mesures partiales سوكون ايتدى دنياده مانندي بولونماين Justice of the Peace عدالت يكجهتى بو دورى تمير ياب ايدر و اك اصيل خطوطيله تشخص ايتديرير . بويوك فائده لر و بوتون نفوذ ، املاك و اراضى صاحبلرينه عائد اولور ، ترك حق ايتمه لر به مكافاآ و بوتون ملت ك زياننه اولاراق بوتون حمايه لر ، و طلب ايتديكارى ممنوعيت لر تجارت وصنایع اهله ائره ازان اولونور . كوچوك خلقه يالنگز اطاعت ايتك وظيفه سى فقط عيني زمانده باشاماق حق ده قالير . بر طرف دن صوك درجه ده شدتلى ، زجرى ومنى نظامات ايله ، « آلتى بند » « Six acts » ى تاريخى نمونه

اساسلى حریت عامه لر نك جتلىريني تقرير و تأسيس ايتك ايجين بو اعتباردن ساقط واسطه لرى ، بو هوائى منطق قوللانمشدر . هر نه اولور سه اولسون ، پوليتيقي نك مشوش دائره سندن چيقماق له و حكمت حكومت ك ، Raison d'Etat نك الهام ايتديكي تدابير Combinaison آره سندن آيريلاراق ، دهاا آسوده اولان ساحه حقوقيده ، شخصك حارس فعاليتى اولان قديم قواعد اخلاقيه ايله همجوهر بولونديني ساحه حقوقيده قالماله بو حریت لر ، مستثنا بر درجه ده ، استفاده ايتمش در بو حریت لر ايجين ، كنديلرينه « فوروم Forum » ك پك ياقيننده فقط خارجنده موقع تعين ايدن بو « دعوى خارجنه چيقاريله » كيفيتك برينى ، اك زياده شمولو ، اك زياده حاي نظامنامه داخللى ، طوتاماز .

فرده حقوق خصوصيه سندن متمم اولماسنى تأمين ايدن سياسى حریت لر جله سى ، تمثيل مى اصولى ، Régime représentatif ايله اكمال اولونور [*] . منتخب بير پارلمنتو قانون ياپار و حكومتى قونترول ايدر . اللى سنه دن زياده بر مدت دن برى ، نسيان تاندير نظام نامه لر هيئت انتخابه نك حدودلريني على التوالى توسيع ايتدى ، نهايت الامر انتخاب مبعوثان عادتاً رأى عام ايله انتخاب ماهيتىي اكتساب ايتدى . اللى سنه يي متجاوز بير زمان دن برى عوام قاره سى آرتق ، يالنگز حكومتى قونترول ايتكله اكتفا ايتمه مشدر ؛ نظارت لرى بالذات كنديسى ترتيب ايدر ؛ حكومت ك غارديان لرى و خداوندلرى اولماق اوزره عوام قاره سى طرفندن منتخب و مرخص رسمى نظارت ليسته سنك آلتى امضالاماق حكمدارك اقتدارى داخلكنه دكل در . جارى ومقرر عقیده لر دن در ، كه بويوك صلاحيت و اقتدار مقام و حيثيته مالك بر هيئت انتخابه نك غارانتيسى اولماق سيزن حریت شخصيه حفظ و حمایه اولونماز ؛ يالنگز بو غارانتى ايله حریت شخصيه پك مؤثر بر صورتده تحت حفظ و حمایته بولونور . خلقك كنديسى تمثيل ايتديرمه سى ، يعنى مبعوث انتخاب ايتك خصوصنده كى قدرت و صلاحيتى نه قاندار واسع ، نه قاندار مكمل ، لفظى مراد اولمايلاق ، نه قاندار فعلى و حقيقى اولور سه حریت شخصيه نك محفوظيت اونسبدمه مين اولور . برينجى نقطه بديه يي در ؛ ايكنجى نقطه اوزره ريشه آكلاشالى در ؛ اوچنجى نقطه بلا قيد و تعديد قبول اولونماز .

ايستر حاكميت قونطرولسز اولاراق فرد واحده ياخود اورتا قسز برقاچ افراده ياخود دنك contre-poids سز توازن سز اولارق قومك اكترته عائد بولونسون ، حریت ، مختلف طريقلره ، عيني درجه ده تحت تهديدده اولور . قواى اجتماعيه نك موازنه سنده ترازى بير طرفه پك واضح بير درجه ده هر آغديقيجه حریت تهديد آلتنده بولونور . يالنگز « بر قوت طانييان بير

[*] « ره ژم رو پرره زاتانيف » افكار عموميه نك ، عندالحاجه ، باش وكيلى دولت رئيسنه دكيشد برته بيلمه سنى تضمن ايدر و بوباش وكيلى مبعوثلر دن اولمايه ليير . Régime parlementaire ده بو يوقدر . (بر ذكاي فياض) ده بو نهج ادارى ذهولاً ناقص و خطالى تعريف اولونمشدر . ع . ج .

فلسفی و جیزه لر

» جون روسکین « دن [۱]

§ الله، لازم اولان زمانى تأمین ایتمه دن انسانه بروطفه تحمیل ایتیز .

§ قدرتلی بر قلب ، قدرتلی بر روح و فکر صاحبی اولوق — ایشه بو ، حیاته قوتلی اولوق دیمکدر .

§ نوطالرینه حقیقه ، آهنگ و نظامیله دوقونیلوق شرطیله ، انسانک بوتون حیاتی ، بر موسیقی در .

§ بر قبزی مسعود یا یمازسهک ، اونی سویملی یا یا بیله جککلی دوشونه ! ...

§ هر دوشو و حرکت و دوشو و دوشو نتیجه .. ذات و سیما اوزه ریسه گوزله لکتنک طوغراسنی رسم ایدر .

§ بز بو دنیا به ، ایچنه قابلمیزی قویا یا جغمز بر شی یا یغمه کلمش دگیلیر .

§ بوش یره پارا غائب ایتک چوق دفعه بر جرمدیر ؛ فقط اونی فنا بر یوله آله ایتک جرمد دها آغیری ؛

فنا صورتده صرف ایتک آغیریدر .

§ آبی بر قادینک گچدیکی بول چیچک لره بزه نمشدر . لاکین بو چیچک لر اولنک آدیملرینک اوکنده ده گیل !

آرقاسنه آچیلیرلر .
§ تحصیلک بزه ایلک فایداسی ، بوتون مشکل نوقطالرده اک عالم و اک بویوک آدام لریک نصیحتلری آلمایه بزى مقتدر ایتمه سندهدر .

§ اصیل بر شی ، اصیل بر شخصیتدن باشقاسی ایچین بر ثروت دگیلدر : بینجی اولمایانه آتک ، گوزدن محروم اولانه بر تابلونک ده کری اولمادینی کیی .

§ بر رومان ویردیکی هیجانلره حیانتک سالم مجراسنی جاذبه سز گوستریر ؛ اوزه زنده هیچ بروقت رول درعهده ایتیه جکمز صحنه لره ، بزه فایده سز معلومات صوسزلغنی تزئید ایدرسه ، اوزمان او ، چوق تهلهکلی برشی اولور .

§ هر شفق سنک ایچین بر حیات باشلانغی و هر غروب اونک نهایتی اولسون : بو قیصا حیانتک هر بری باشقارینه یا بیلمش بر ایلکک ، کندی کندیمزه قازانیلمش گوزل بر معلومات و قدرتک ایزلری بر اقایین ! .

§ انشایتدیکمز شیراویله اولمالیدر ، که بزدن صوکره کله جک کیمسه بونلر ایچین بزه تشکر ایتسینلر ، طاش طاش اوزه ریسه قوبدیغمز زمان شویله دوشونه لم : اویله بر زمان کله جک که ، اوزرلرینه اللریمز دوقوندینی ایچین ، بو طاشلر مقدس و محترم اولاجقار و انسانلر بو سعى محصولی اوزه ریسه باقدقاری زمان « باق ! . دییه جککر . بونی بابالرمز نرم ایچین یاپدی . »

§ حیاتدن ، بوتون سهوکی قوتلیری ، سرور و حیرانی یی ده محتوی اولارق حیاتدن باشقا ثروت یوقدر . اولکهلرک اک زنکیفی .. اک چوق اصیل و مسعود انسانلر بسله یین مملکتدر ؛ انسانلرک اک زنکیفی .. حیاندکی بوتون وظیفه لرینی صوکه حدینه قادار ایفا و اکمال ایدن و شخصی و صاحبی اولدینی شیر و واسطه سیله باشقارینک حیاته بویوک بر یاردمچی تأثیری حاصل ایده ییلن آدامدر .

ناقل : ملاظم سونج

سویله یین صاف شاعر در

« Hercule » ک اوغلو ، فقط « عیسی » نک

دست احیاسی ایله مجروحم :

قاچ Juda بوسه سی کوردی یا ناغم !

قاچ چلیبایه گریلدى روحم !

12 حزیران 1927 یا قاجیق - ع . ج .

قالمش اولان حقیق قوانین اسارت ؛ دیگر طرفدن تأسیساتدن ستوله فقیر لکک عظمتی تخفیف ویریلن سده رسمییه Aumône officeille . بوندن اولکی دور گپی پر حشمت و عظمت در فقط بودورده ، نظرلری خارجه جلب ایدن صیت و شان خارجی بالذات انکلترده کی مدھش عذاب و اضطراب لری ، صوکه درجه ده بورتزل و سقوطی ، و قدیم حریت لریک خسوفی نظرلردن کیزله یمنز .

[۱] John Ruskin [۱۸۱۹ : ۱۹۰۰] بویوک بر

انکلیز محرو و ادیبدر .